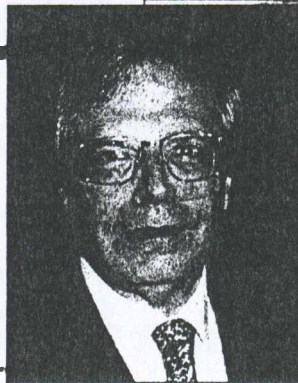

Τα τρία ερωτήματα για τη Χάγη

1 Εξυπηρετεί τα ελληνικά συμφέροντα η παραπομπή όλων των ελληνοτουρκικών διαφορών στο Δικαστήριο της Χάγης, συμπεριλαμβανομένων και των τουρκικών μονομερών αξιώσεων, οι οποίες ουδέποτε έχουν γίνει αποδεκτές από την Ελλάδα;

Δημοσιογράφος της Χουριέτ με τον πιλότο του ελικοπτερου κατεβάζουν την ελληνική σημαία στη βραχονησίδα Ιμί.

Χρήστος Ροζάκης, καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, δικάστης στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου.

Συνυποσχετικό και για τις βραχονησίδες

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΖΑΚΗΣ

Το Δικαστήριο της Χάγης είναι το κατάλληλο όργανο για να αποφασίσει σε μια απόφαση αρθροθέτησης της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο, όπως και σε μια απόφαση της κυριαρχίας των βραχονησίδων, την οποία αρνιόσθεται η Τουρκία. Και τα δύο θέματα είναι νομικά ζητήματα και οι αποφάσεις πάνω σ' αυτά δεν μπορεί να ληφθούν με άλλο τρόπο από την εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, και ειδικότερα των διεθνών συνθηκών πολυμερών και διμερών. Το ποιος θα παραίτηται αυτά τα θέματα στο Δικαστήριο είναι το μείζον διαδικαστικό ζήτημα που προκύπτει από το γεγονός ότι η Τουρκία δεν έχει αποδεχθεί την υποχρεωτική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου της Χάγης. Πάντως, αν η Τουρκία δεχθεί την ελληνική πρόταση για παραπομπή της υφαλοκρηπίδας και ζητήσει η ίδια να εξεταστεί από το Δικαστήριο το θέμα των βραχονησίδων, τότε θα ήταν σκόνη η Ελλάδα να ζητήσει τη σύναψη συνυποσχετικού για τα δύο αυτά θέματα και να μην αφήσει την Τουρκία να προσφύγει μονομερές. Γιατί μία μονομερής προσφυγή επιτρέπει μία ανεξέλεγκτη διατύπωση των θεμάτων και των ισχυρισμών.

Το συνυποσχετικό, αντίθετα, είναι προϊόν προηγούμενης διαπραγμάτευσης και, παρά τις αρχικές δυσκολίες για να συναχθεί, παρέχει γγγυλισίες αντιπροσωπευτικές των απόψεων των δύο μερών.

Σχετικά με τις άλλες μονομερείς αξιώσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο, δεν βλέπω πώς το θέμα της αποστρατικοποίησης των νησιών μπορεί να εμпиакεί. Και σε κάθε περίπτωση η ελληνική πλευρά δεν πρόκειται να επιτρέψει μία τέτοια εμπλοκή.

Ενα τέτοιο θέμα δεν μπορεί να συζητηθεί παρά μόνο όταν όλοι οι λόγοι που οδήγησαν σε στρατικοποίηση αρθούν (αξιώσεις σε Αιγαίο, Κυπριακό) και πάνω στη βάση της αμοιβαιότητας.

Δημήτριος Κωνσταντίνος, πρόεδρος εκ προσωπικοτήτων, επικεφαλής της μόνιμης ελληνικής αντιπροσωπείας στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Επικίνδυνη η αλλαγή της στάσης μας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ

Βασικό ζήτημα δεν είναι μόνο η και' αρχην αποδοχή από την Αγκυρά της διαδικασίας του Δικαστηρίου της Χάγης, αλλά και η επίλυση της διαφοράς στο θέμα της υφαλοκρηπίδας, αλλά και η από κοινού σύσταση μιν την Αθήνα συμφωνίας (Συνυποσχετικό) που να οραθή τεί τα ζητήματα τα οποία θα τεθούν στην κρίση του Διεθνούς Δικαστηρίου. Σε καμία, ουδεμία, περίπτωση δεν πρόκειται για αμείωτο, νομικά διαδικασία, αφού η πολιτική διαπραγμάτευση απαιτεί αναπόσπαστο μέρος της.

Ενα δεύτερο ζήτημα είναι σε ποιο βαθμό τυχόν τουρκική εξαγγελία περί αποδοχής της Χάγης, δεν θα ακολουθηθεί από κινήσεις που, έμμεσα ή άμεσα, αρνιόσθεται τη διαδικασία του Δικαστηρίου. Δυστυχώς, η εμπειρία του παρελθόντος, δεν είναι ενθαρρυντική.

Υπενθυμίζω ότι πριν από 25 χρόνια η Τουρκία απέδωκε δύο φορές τη δικαιοδοσία της Χάγης για την υφαλοκρηπίδα, και μάλιστα τη δεύτερη επί πρωθυπουργίας του σημερινού προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας Σουλεϊμάν Ντιμιράλ, για να αποφασίσει αμέσως μετά σε εθνικές προς την Ελλάδα ενέργειες (στρατιό Αιγαίου, έξοδος Σιμίκ κ.λπ.) και στη συνέχεια σε ρητή υπαναχώρηση ως προς τη Χάγη, αντιπροτείνοντας τη «βήμα προς βήμα» βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Επισημαίνω, επίσης, και τη μακρόχρονη παράδοση της Τουρκίας να μη δέχεται την υπαγωγή διαφορών της, με τρίτες, κόρες, σε διεθνή δικαιοσύνη.

Επιτρέποντας λοιπόν στο κύριο ερώτημά σας, απαντώ πως πάγια θέση της ελληνικής πλευράς είναι και καθόσον γνωρίζω παραμένει η υπαγωγή στο Δικαστήριο της Χάγης μόνο της διαφοράς για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου και καμία, από τις μονομερείς αξιώσεις της Αγκυρας, τις οποίες η τελευταία αποκαλεί «διαφορές».

2 Με δεδομένη την εμπειρία από την εκδίκαση άλλων υποθέσεων, εκτιμάτε ότι η Χάγη λειτουργεί ως νομικό όργανο ή υποκύπτει και σε πολιτικά κριτήρια;

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης είναι σφάδς νομικό όργανο που δικάζει αποκλειστικά εφαρμόζοντας το Διεθνές Δίκαιο. Βέβαια η δικαστική κρίση επιτρέπει από μια σειρά παράγοντες, που τις περισσότερες φορές αντανακλώνται στον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύεται το δίκαιο - όπως η σημασία μίας απόφασης στη γενικότερη εξέλιξη του δικαίου.

Για τα νομικά ζητήματα στα οποία αναφερόμαστε υπάρχει σημαντικό νομολογιακό προηγούμενο και κανόνες δικαίου που, αν και σχετικά ασαφείς, έχουν μια ευαινελημμένα ερμηνεύεται ώστε να επιτρέπουν μερικές ασφαλείς προβλέψεις γύρω από τον τρόπο με τον οποίο θα ερμηνευτούν. Ιδιαίτερα για το θέμα των βραχονησίδων τα πράγματα είναι καθαρά.

3 Υπάρχει «κίνδυνος» συμψηφισμού θεμάτων στα οποία τα ελληνικά επιχειρήματα είναι αδύνατα, όπως η στρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου, με αποτέλεσμα να υπάρξουν επιμέρους αποφάσεις για την Ελλάδα;

Συμψηφισμός σε περίπτωση δικαστικής επίλυσης των προβλημάτων δεν νοείται. Γιατί η ίδια η λειτουργία των δικαστικών μηχανισμών τον αποκλείει.

Η ελληνική γραμμή παραμένει ίδια - και δεν βλέπω γιατί να διαφοροποιηθεί - ότι η αποστρατικοποίηση με κανέναν τρόπο δεν εντάσσεται στα υπό συζήτηση θέματα.

28 Μαρτίου 1987. Πολεμικό του τουρκικού ναυτικού συνοδεύει το «Σιμίκ» στην έξοδό του από τα Στενά στο Αιγαίο.

Στον βαθμό που η Ελλάδα εμφανίζει στη θέση της ότι μόνο η οραθή τηση της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο είναι αποδεκτή ως διμερής, ελληνοτουρκική διαφορά, τότε προφανώς δεν τίθεται ζήτημα. Εάν η στάση αυτή μεταβληθεί στο Δικαστήριο, δεν αποκλείεται εντελώς και κάποια εξισορρόπηση μεταξύ αποφάσεων.

Γιάννης Βαλτινάκης, κάτοχος της έδρας Ζαν Μονέ στην Ευρωπαϊκή Διπλωματία, γραμματέας Διεθνών Σχέσεων και ΕΕ της Νέας Δημοκρατίας.

Θέμος Χ. Στοφοπούλου, πρόεδρος ε.ε.

Άγγελος Συρίγος, διδάκτορας Διεθνούς Δικαίου, επιστημονικός συνεργάτης στο Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων του Πανετίου Πανεπιστημίου.

Ναρκοπέδιο για τα συμφέροντά μας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΛΤΙΝΑΚΗΣ

Η κινητικότητα που εμφανίζεται στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας εκπέμπει προς όσους γνωρίζουν τις τεχνικές πλευρές των ζητημάτων ανησυχητικά μηνύματα.

Η κυβέρνηση δείχνει να προσανατολίζεται αργά αργά προς μια διαδικασία επίλυσης των ελληνοτουρκικών υφαλοκρηπίδων στη βάση της τουρκικής αιτζέντας, αφού δεν έχει καν προλάβει να δικάσει αυτήματα.

Ο διάλογος για το θέμα της υφαλοκρηπίδας θα παρασύρει σε πολιτική συζήτηση και τα υπολόγια ζητήματα που εγείρει η Τουρκία -κι αυτή η αποδοχή είναι μία νέα θέση της κυβέρνησης. Ακόμη, δηλαδή, και αν η Αγκυρα δεχθεί τελικά την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (με άγνωστα τα τυκόν πρόσθετα ανταλλάγματα), η προσφυγή αυτή δεν θα συνοδεύεται και -όπως φαίνεται- από τον συνυπολογισμό των πολλών νέων δικαιωμάτων μας, όπως αυτά προκύπτουν από τη νέα Σύμβαση για το Αιγαίο της Θάλασσας.

Αν λοιπόν διαγράφονται τόσο κίνδυνοι για έναν πολιτικό εμφύλιο της ύλης διάλογου και για μία προσφυγή μόνο για την υφαλοκρηπίδα, είναι εμφανές ότι τυκόν παραπομπή στο ΔΔΧ κάθε μονομερούς τουρκικής αξίωσης συνιστά όχι μόνο σοβαρή υποχώρηση -και μάλιστα χωρίς ανταλλάγμα- αλλά και ένα ναρκοπέδιο για τα συμφέροντα της χώρας μας.

Το 1975, η ελληνική πρεσβεία στην Αγκυρα, στην πρώτη ουσιαστική επίσημη επαφή μετά τον Ατιλά 2 (φωτογραφίες δεξιά), ζήτησε την παραπομπή του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας στο Διεθνές Δικαστήριο. Η Τουρκία αποδέχτηκε χωρίς όρους την προσφυγή. Όμως λίγες εβδομάδες αργότερα το τουρκικό ΥΠΕΞ ανέφερε πως -δεν ήταν προς το συμφέρον των δύο χωρών η προσφυγή στη Χάγη χωρίς να έχουν προηγηθεί διαπραγματεύσεις-.

Η τουρκική αποδοχή της Χάγης δεν μας ευνοεί

ΘΕΜΟΣ Χ. ΣΤΟΦΟΠΟΥΛΟΣ

Η Ελλάδα, για να γίνει δική στη Διεθνή Δικαστική Ένωση (επειδή νόμιζε -κακώς- ότι έτσι θα ενίσχυε την ασφάλειά της) δέχτηκε τη γενική δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, εξαιρώντας με ειδική επιφύλαξη τις «θέματα ασφαλείας».

Πράγμα που σημαίνει ότι για οποιοδήποτε άλλα (νομικά) θέματα η Τουρκία -αν και εκτείνω δε χείρ όπως και εμείς, τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου- θα μπορεί να προσφύγει σε αυτό κατά της Ελλάδας, χωρίς να μπορούμε να αρνηθούμε την αρμοδιότητά του. Μετά την κρίση των Ιστών, στην προσπάθεια να αποκρυβεί η μεταβολή εθνικού μας εδάφους, σε αρμοδιότητα (αυτό σημαίνει το «όχι ασφαλείας»), η ελληνική κυβέρνηση προσπαθούσε μάταια να προσφύγει η Αγκυρα στη Χάγη για τα Ιμια, ώστε να συγκαλυφθεί η προσπάθειά της κατά το ελληνικό δίκαιο παράνομη αυτή «εκκρεμότητα».

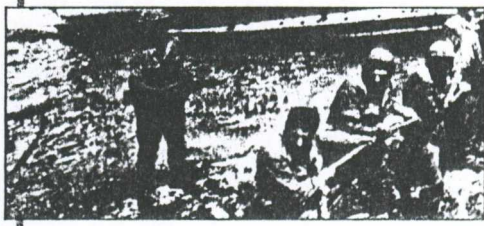

Η Χάγη δεν αποτελεί πανάκεια

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΥΡΙΓΟΣ

Το Δικαστήριο της Χάγης, δεν είναι πανάκεια. Επί τη ραβδύλματι, το θέμα της αποστρατικοποίησης των ανατολικών νησιών του Αιγαίου άπτεται των εθνικών συμφερόντων της Ελλάδας.

Για λόγους αρχής δεν μπορεί να θεθεί στην κρίση ενός τρίτου, έστω και δικαιοδοτικού, οργάνου, παρά την ακριβή νομική βάση των ελληνικών επιτηρημάτων Διεθνή υπολόγια θέματα, η προσφυγή στη Χάγη είναι επιβεβλημένη μόνο για την αποθάρσυνση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Για τις μονομερείς, τουρκικές απαιτήσεις, η προσφυγή μπορεί να γίνει μόνο επί τη βάση της αρχής της αρμοδιότητας, δηλαδή εφόσον η Τουρκία αποδεχθεί την αρμοδιότητα του Διεθνούς Δικαστηρίου όπως και η Ελλάδα.

Εναι τόσο σημαντικό διεθνές όργανο όπως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, αποτελεί ίσως αναγκαστικά υπό ανθρώπινους υποκειμενικούς πάντα σε κάθε μορφή προκαταλήψεις, επιρροές ή συμφέροντα.

Είναι λοιπόν προφανές ότι δεν θα υποθετόσει τις ελληνικές απόψεις, αλλά κάποιο σημείο «δικαιοσύνης» ανάμεσα στις θέσεις των δύο πλευρών. Αν, λοιπόν, δε κανείς από πού εκκινούν οι θέσεις των δύο πλευρών και οι λάβει υπόψη του την άρνηση της Τουρκίας να αποδεχθεί το νέο Δίκαιο της Θάλασσας αλλά και άλλες διεθνείς συμφωνίες, θα πρέπει να είναι τουλάχιστον εξαιρετικά επιφυλακτικός, ανέναντι στην προσωπική αυτή.

Η διαμόρφωση των επιτηρημάτων του Αιγαίου Δικαστηρίου μπορεί να επιρροαστεί άμεσα ή έμμεσα από τις εκάστοτε ισχυρότερες χώρες, δηλαδή σήμερα από τις δικές.

Ο Έλληνας πρώην υπουργός Εξωτερικών και ο Τούρκος σμόγγος του Ισραήλ Τζεμ, δύο από τους πρωταγωνιστές των τελευταίων χρόνων στις διαπραγματεύσεις για την προσφυγή ή όχι στο Διεθνές Δικαστήριο.

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, είναι ένα νομικό όργανο που προσπαθεί να κρατήσει μακριά από πολιτικές διαφορές, χωρίς αυτό να είναι πάντα εφικτό. Κατά το παρελθόν υπήρξαν υποθέσεις στις οποίες το Διεθνές Δικαστήριο απέφυγε να συγκαταστήσει αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Επίσης, η έντονη πολιτική κριση της πρόσφατης προσφυγής της Γιουγκοσλαβίας, κατά των κρατών του ΝΑΤΟ τελικά σφράγισε την υπόθεση, τουλάχιστον σε αυτό το στάδιο.

Είναι βέβαιο ότι οι τεχνικές πλευρές των ζητημάτων αυτών είναι εξαιρετικά πολύπλοκες και επιτηρηθούν ευρείς χειρισμοί -σε όσους βέβαια έχουν τις σχετικές ικανότητες και σαφή στρατηγική. Αυσιστικές, η προκλιρότητα που μέχρι σήμερα έχει επιδείξει η κυβέρνηση και οι συνεχείς αμφισβητήσεις της γύρω από τα θέματα των ελληνοτουρκικών σχέσεων δεν επιτηρηθούν οποιαδήποτε αισιοδοξία ως προς την ικανότητα της να χειριστεί το όλο ζήτημα.

Η δυνατότητα άμυνας των ελληνικών νησιών αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο και αναγκαία προϋπόθεση να την ίδια την επιβιώσή τους. Είναι γι' αυτό αδιανόητο ότι δε δειχόταν η ελληνική κυβέρνηση να διακινδυνεύσει το ζήτημα αυτό θέτοντάς το στην κρίση ενός διεθνούς οργάνου. Αυσισκώς και στο θέμα αυτό δεν δικαιολογείται οποιαδήποτε αισιοδοξία.

Υπάρχει κίνδυνος να μη θεωρηθεί το Δικαστήριο πως ο όρος «θέματα ασφαλείας» της ελληνικής επιφύλαξης, καλύπτει το ζήτημα της άμυνας των ελληνικών νησιών στο Αιγαίο. Και να μη θεωρηθεί δικαστική επιτηρηθή νοι κατά τα ανωτέρω, τα ισχυρά επιτηρημάτα μας σε αυτό το ζήτημα. Είναι επίσης φανερό πως θα χάσουμε το δικαίωμα διεύθυνσης της αμφισβήτησης ζήτησης μας αν δεν το ασκήσουμε πριν προηθεί το Δικαστήριο των υφαλοκρηπίδων. Ομοίως θα υποχωρήσει και άλλες θέσεις μας, εφόσον την διατάξουν του Δικαίου της Θάλασσας που είναι διαμενείς για εμάς, χωρίς να αμνημονεύουμε τις επιτηρητές.

Για τους λόγους αυτούς η εκ μέρους της Τουρκίας αποδοχή της δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου δεν μας ευνοεί και δεν πρέπει να αποστέλλει αντίλλαγμα για άρνηση στο Ελληνικό τη ελληνικό θέτω. Το οποίο, καίτοι αναποτελεσματικό, έλασμε καταπολέμηση σφάλου της θέλασας μας να υπηρασπιστούμε το Αιγαίο και την Κύπρη.

Η τουρκική πλευρά θέτει ως πρόβλημα προς επίλυση αυτή της υφαλοκρηπίδας, της ασφάλειας των ελληνικών χωρικών υδάτων, του εύρους του ελληνικού εναέριου χώρου, του FIR Αθηνών και τη διεκδία των «γκρίζων ζωνών».

Η δημιουργία καινούργιων θεμάτων κινείται στη λογική μιας αυτοχρηστικής και ανελετικής λύσης, παρά το γεγονός ότι τον λόγο δεν μπορεί να γίνει ομοια και η ταυτόχρονη παραπομπή στη Χάγη όλων των θεμάτων που η Τουρκία χαρακτηρίζει ως εκκρεμότητα. Μπροστά στην πλημμυρίδα μονομερών τουρκικών απαιτήσεων διατρέχουμε τον κίνδυνο να δοούμε «αποληρωμένα» λύσεις, όπου κάποιες «διαφορές» θα «μυρσοκοιτούν» μεταξύ των δύο κρατών.